

Terugblik Coen Kompier, Senior Specialist International Labour Standards, ILO

In 2007 dropte een lage rechter in India een bom op de Nederlandse textielwereld. Medewerkers van de Landelijke India Werkgroep en de Schone Kleren Campagne werden schuldig bevonden aan smaad, laster

en cybermisdaden, op straffe van arrestatie en een uitleveringsbevel. Iedere verdere aanklacht in woord en geschrift, vooral op internet, aan een Indiase toeleverancier van G-Star zou daarvoor voldoende zijn. Kortom, hen werd een spreekverbod opgelegd. Hoewel in Nederland nog veilig, was de vrees onder hen dusdanig dat zij geen stap meer in het buitenland durfden te zetten. De rechterlijke uitspraak zette de strijd voor betere naleving van arbeidsrechten in Indiase textiel fabrieken volledig op zijn kop. Niet de schuldigen werden vervolgd, maar hun aanklagers. Op zich was er met die beschuldigingen gericht aan een G-Star leverancier in Bangalore niks schokkends natuurlijk. Werkzaam in India had ik de klappen van de zweep in de textielsector wel leren kennen. De fabrieken worden gekenmerkt door arbeidsgebreken die eigenlijk overal ter wereld tot op de dag van vandaag gangbaar en zichtbaar zijn. Veel te lage lonen en eindeloos creatief gesjoemel om overige beloningen zo laag mogelijk te houden. Nul komma nul sociaal overleg, want werkgevers doen er alles aan om vakbonden geen voet aan de grond te laten krijgen, waarbij intimidatie en geweld niet geschuwd worden. Teveel en lange werkdagen in een arbeidsmilieu dat vijandig en onveilig is, vooral voor vrouwen, en in India ook nog een kaste-dimensie kent. Kortom, een fraai staaltje van ernstige arbeidsuitbuiting, waarbij het recht voor elke vorm wel een trefwoord kent, loonroof, seksuele intimidatie of vakbondsonvrijheid. Of oneerlijke handelspraktijken, want die gebrekkige toeleveranciers wijzen er op hun beurt graag op dat die miserabele arbeidsomstandigheden veroorzaakt worden door de internationale clientèle die hen financieel zou uitknijpen. Niets nieuws onder de zon, maar als fabrieksarbeider zou je het graag anders zien.

Onder aanvoering van de twee beschuldigde organisaties werd er sinds 2005 actie gevoerd tegen spijkerbroeken fabrikant G-Star. In *Trouw*, de *Volkscrant* en op internet verschenen verhalen dat alles verre van goed was bij hun toeleverancier Fibres and Fabrics in Bangalore. In die tijd had ik al regelmatig contact met Gerard Oonk van LIW. Kinderarbeid, schuldslavernij, kastendiscriminatie en ketenproblematiek waren de onderwerpen die centraal stonden in onze communicatie. Ik had veel aan zijn LIW-informatie over beleidsontwikkelingen in Nederland en de EU, en Gerard kon bij mij terecht over details in India waar ik arbeidsnormen bevorderde voor het Internationale Arbeidsbureau (ILO). Of ik kon helpen bij de bemiddeling in die 'G-Star zaak'? Dat verzoek van Gerard was niet aan dovemansoren gericht. Kort daarop, gedurende mijn werkdag, had de ambassade in New Delhi al twee keer naar mijn kantoor gebeld, en toen ik rond een uur of zeven naar huis liep werd ik nogmaals gebeld. Of ik vooral om negen uur die avond klaar kon zitten voor een telefoontje. Klokslag negen belde ambassadeur Bob Hiensch: "Coen, prime minister Lubbers aan de lijn." Een zwaargewicht als Lubbers was er aan te pas gekomen om te bemiddelen, zo hoog waren de spanningen inmiddels opgelopen. Bestaan er vakbonden in die fabriek? Nee, meneer Lubbers. Is dat normaal? Ja. Hoe kan dat? Omdat werkgevers niet geporteerd zijn van klagers en werkgelegenheid schaars is, maar vooral omdat het gros van de arbeiders losse krachten zijn waarmee de arbeidswetten worden omzeild. Hoe kan het dan dat vakbonden bij deze zaak betrokken zijn? Omdat er enkele kleine lokale bondjes zijn die als buitenstaanders enkele leden binnen de fabriek vertegenwoordigen. Is er sociaal overleg? Nee. Denkt u dat de klachten tegen de fabriek gerechtvaardigd zijn? Ja. Waarom denkt u dat? Omdat

textielfabrieken in India gekenmerkt worden door ... en zo golfde het gesprek bijna een uur op en neer.

Lubbers trok de zaak wel vlot. Begin 2008 werd het spreekverbod opgeheven. G-Star hervatte haar zakenrelatie met Fibres and Fabrics, waar een ombudspersoon werd aangesteld. Dat hadden LIW en consorten toch maar mooi voor elkaar gekregen. Dat die ombudspersoon niet effectief bleek is geen verrassing, want de fundamenten voor vakbondsvrijheid en sociaal overleg ontbreken tot vandaag de dag in Indiase textielfabrieken, en elders. Het wachten is nu op een rechtszaak waarbij westerse textielgiganten worden aangesproken op strikte en oprechte naleving van hun zorgplicht om arbeiders een menselijk bestaan te verschaffen. Een zaak die de strijd voor arbeidsrechten opnieuw op zijn kop zet, waarbij westerse bedrijven door rechters in eigen land worden veroordeeld voor uitbuiting elders. Dat zullen arbeiders graag zien. Arisa heeft daar onlangs een poging toegegaan bij het Convenant Duurzame Kleding en Textiel, maar de messen moeten scherper.